

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum diuina saltem potentia Beati intueri possint essentiam non intuendo
personas, aut vnam personam sine alia. disput. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

cætera naturalia, quæ in nobis sunt: ita in Deo cognitiones & decreta voluntatis super natura sunt occulta, etiam iis, qui diuinam essentiam intuentur, nisi peculiariter à Deo illis manifestentur, iuxta illud Pauli 1. ad Corinthios 2. *Quis enim hominum scit, quæ sunt hominum, nisi spiritus hominis, qui in ipso est: ita etiam quæ Dei sunt, nemo cognouit nisi spiritus Dei.*

Quare (vt ex illo Marci 13. constat: *De die illo nemo scit, neque Angeli in celo*) beati ignorant quando futura sit dies iudicii, neque vi solius luminis gloriæ possunt id cognoscere, nisi peculiariter à Deo manifestetur: eò quòd pendeat ex decreto voluntatis diuinæ. De modo autem huius manifestationis dicemus paulò inferiùs.

Meritò autem in superioribus semper sum locutus de habitudinibus ad creaturas in particulari acceptas: quoniam in attributis, in quibus beati ignorant, aut ignorare possunt habitudines ad creaturas ita sumptas, cognoscunt habitudinem ad creaturam in communi: quippe cum cognoscant omnipotentiam in Deo, esseque in eo scientiam, atque ideas omnium rerum, quæ quacumque ratione esse possunt, quæ tamen cognoscere non possunt nisi cognita habitudine horum omnium ad creaturas in commune seu indistinctè.

DISPUTATIO IV.

Vtrum diuina saltem potentia beati intueri possint essentiam, non intuenso personas, aut vnã personam sine alia.

Scotus in 1. distinctione 1. quæstio. 2. licet cum aliis consentiat, beatos omnes intueri omnia, quæ formaliter sunt in Deo, asserit tamen diuinam potentiam fieri posse, vt conspiciant essentiam, interim non intuenso personas, aut vnã personam, non intuenso aliam, cui non opponatur relatiuè. Verbi gratia fieri posse, vt intueantur Patrem, quàm Patrem, non intuenso interim Spiritum sanctum. Idem videtur concessurus de attributis diuinis, tamen de eis non loquatur, nempe diuinam potentiam conspici posse vnã sine aliis: vt enim constituit distinctionem formalem inter essentiam & proprietates personales, propter quam affirmat posse diuinam potentiam cerni essentiam sine personis, ita eandem distinctionem constituit, tum inter attributa, & essentiam, tum etiam inter attributa inter se comparata.

Probat verò hanc suam sententiam. Quoniã quæ admodum essentia diuina est obiectum primarium visionis beatificæ, & creaturæ, quæ in ea cõspiciuntur, pertinent ad obiectum secundarium: ita personæ diuinæ, seu proprietates personales pertinent quasi ad obiectum secundarium: ergo sicut Deus potest ostendere suam essentiam, non ostendendo creaturas, quia creaturæ pertinent ad obiectum secundarium: & idè ab eis visio beatificæ non pedit essentialiter, ita potest ostendere essentiam, non ostendendo personas, aut vnã personam, non ostendendo aliam, cui non opponatur relatiuè.

Posteriorem partem antecedentis, nempe quòd proprietates personales pertineant quasi ad obiectum secundarium visionis beatificæ, probat primò. Quoniã atque priùs origine, quàm generet Filiù est perfectè beatus: ergo in illo priori habet obiectum, à quo perfectè beatur: sed nõ habet essentiam communicatam tribus personis, quippe cum essentia in illo priori communicata non sit tribus personis: ergo essentia, vt essentia, & non vt in tribus personis, est obiectum primò & per se beatus, ac

A proinde proprietates personales non pertinent ad obiectum primarium visionis beatificæ. Primum antecedens totius probationis ex eo confirmatur, quòd Pater nullam perfectionem sibi intrinsicam habeat à persona producta: beatitudo verò fit perfectio intrinseca Patri.

Secundò probat eandem posteriorem antecedentis partem, quoniam si personæ pertinerent ad obiectum primarium beatificæ visionis, cum obiectum primarium concurrat ad visionem ad modum speciei intelligibilis, aliquid reciperet Pater à Filio, nempe visionem ipsam beatificam quatenus ad illam concurreret proprietas Filij vice speciei intelligibilis. Vnde in primis sequeretur, Patrem non omnem perfectionem habere à se solo, quandoquidem beatitudinem suam haberet à Filio & Spiritu sancto ad eam concurrentibus per suas proprietates personales vice speciei intelligibilis. Sequeretur deinde, non omnem perfectionem essentialiam esse priorem proprietatibus personalibus, sed aliquam, visionem videlicet qua Deus se ipsum videt, esse posteriorem, eò quòd ad illam concurrerent proprietates vice speciei intelligibilis, & ob id eam prærequirerentur.

Tertiò probat eandem posteriorem partem antecedentis, quoniam si intellectus diuinus, non vt in Patre, sed vt in aliqua persona producta, esset principium beatitudinis Patris, pater non esset beatus à se: ergo pari ratione si essentia, non vt essentia præcisè, sed vt in aliqua persona producta, esset per se obiectum beatitudinis, quasi proprietas talis personæ productæ pertineret etiam per se ad obiectum beatitudinis, sequeretur Patrem non esse beatum à se. Patet consequentia, quia obiectum, vt obiectum, hoc est, vt cõcurrit instar speciei intelligibilis, non minùs requiritur ad beatitudinem, quàm requiritur intellectus.

Quartò, quòd aliquod est à se tale, erit tale etiam si per impossibile quodlibet aliud non sit: sed Pater est à se beatus: ergo esto per impossibile neque esset Filius, neque Spiritus sanctus, esset Pater beatus: sola ergo essentia, vt essentia pertinet ad obiectum primarium & per se beatitudinis, proprietates verò personales minime.

Potest etiam confici hoc secundum argumentum principale pro sententia Scoti. Non implicat contradictionem, Deum ostendere absolutum sine relatiuo, quod non sit de illius ratione atque essentia: sed relationes constituentes diuinas personas non sunt de ratione diuinæ essentia: alioquin essentia esset essentialiter & intrinsecè relatiua: ergo potest Deus ostendere illam beatis interim, non ostendendo eis proprietates personales.

Potest etiam confici hoc tertium ac difficile argumentum. Non minor est vnio substantialis, quæ fit per incarnationem naturæ, quæ assumitur, cum eo à quo assumitur, quàm sit vnio intellectus beati per visionem beatificam, cum obiecto per eam ostenso: sed potest natura humana vniri Verbo, & nõ Patri, aut Spiritui sancto, vt re ipsa effectum est: ergo poterit Deus ostendere beato se ipsum, non ostendendo illi Spiritum sanctum, aut ostendere illi essentiam, non ostendendo illi proprietates personales.

Duo sunt, quæ in hac sententia Scoti continentur. Vnum est, posse Deum ostendere beatis essentiam non ostendendo eis personas, aut vnã personam, non ostendendo aliam. Alterum verò est, præcipuum fundamentum, cui Scotus nititur, nempe personas non pertinere ad obiectum primarium, sed ad quod secundarium visionis beatificæ.

Beati ignorant quando dies iudicii sit futura.

Attributorum habitudines ad creaturas in communi cognoscunt beati.

Scoti sententia.

Eam probat primò.

Posteriorem partem antecedentis probat primò.

Secundò.

Tertiò.

Quartò.

Secundò principale intentum probatur.

Tertiò.

Quòd

Quæ nulla ratione videtur esse personam, quia personam esse dicitur, aut contrarium.

Quod ad primum attinet, statuitur, vt probabilius, hæc conclusio contraria opinioni Scoti. Nulla potentia fieri potest, vt quis videat essentiam, quin videat personas, atque attributa diuina, aut vt videat aliquid horum sine reliquis. Hæc est Soti in 4. dist. 49. q. 3. artic. 3. Caietani 2. 2. q. 1. art. 8. atque eandem innuit D. Thomas eo loco ad tertium. Probatur primò, quoniã in Deo propter summam simplicitatem diuinam, qualis exprimitur in Concilio Lateranensi 2. cap. Firmiter, & cap. damnamus. de summa Trinitate & fide Catholica, licet virtute sit distinctio inter essentiam & personas atque attributa, actu tamen nulla prorsus est distinctio ex natura rei, neque realis, neque formalis, quicquid Scotus in contrarium dixerit, quod alio in loco est disputandum, quin potius tanta identitas est inter essentiam & personas, & inter attributa mutuo inter se comparata, quanta inter Michaëlem, & eundem Michaëlem, aliàs non esset in Deo summa simplicitas: ergo sicut implicat contradictionem videre Michaëlem, Michaële non viso, ita implicat contradictionem habere clarum intuitum diuinæ essentia: sicuti est in seipsa, quin eodem videantur singulae personæ, & attributa, & contra, habere clarum intuitum alicuius personæ, vt est in seipsa, quin eodem videantur essentia, attributa, & per consequens ceteræ personæ. In via tamen, quia non apprehendimus essentiam diuinam, attributa, atque personas vt sunt in seipsis, sed ex rebus creatis formamus conceptum communem Deo & creaturis, videlicet sapientia, bonitatis, essentia, paternitatis, &c. quem ad diuina coarctamus addentes particulam hæc, diuinam, per quam quod infinitum, aut aliquid simile intelligimus, possumus quidem concipere essentiam, non concipiendo attributa, & personas, & vnum attributum, aut personam, non concipiendo reliqua, eò quòd non attingamus hæc, vt sunt in seipsis: at si cerneremus aliquid horum, vt est in seipso, attingentes propriam rationem formalem, vt est in se, in ea conspiceremus reliqua propter summam simplicitatem & identitatem eorum, inter quæ non cernitur oppositio relatiua. Conspiceremus namque vnam & eandem rationem formalem simplicissimam simul esse essentiam, sapientiam, bonitatem, iustitiam, paternitatem, filiationem, &c.

Secundò probatur conclusio, quia si in Deo non esset sanctissima Trinitas personarum, sed esset vna tantum persona diuina, vt crediderunt Philosophi, implicaret contradictionem videre essentiam diuinam non videndo personam illam, idque propter identitatem summam essentia cum illa persona: sed non minor identitas est ex natura rei singularum personarum cum essentia diuina, quam esset illius personæ cum eadem essentia, aliàs modò non esset summa simplicitas in Deo, sed minor, quam tunc esset: ergo modò implicat contradictionem videre essentiam non videndo personas, aut personam non videndo essentiam.

Confirmatur ex illo Ioannis 14. Philippe, qui videt me, videt & Patrem meum: Quod non dicit, propter eò quòd relatiuè dicatur ad Patrem, sed propter identitatem, quam ipse & Pater habent cum essentia iuxta communem expositionem Sanctorum, ratione cuius identitatis Filius videri nequit, quin simul videatur essentia, neque essentia quin videatur Pater. Vnde subdit: Non credis quia ego in Patre, & Pater in me est? ratione scilicet essentia, quæ in vtroque nostrum est, & cum qua sumus idem prorsus, licet abinuicem distinguamur propter op-

positionem relatiuam.

Quòd verò attinet ad secundum, Caietanus loco citato censet, proprietates personales pertinere etiam ad obiectum primarium beatificum, non solum beatitudinis diuinæ, sed etiam creatæ, puta hominum & Angelorum. Probat autem pertinere ad obiectum primarium beatitudinis diuinæ, quoniam beatitudo, quæ Deus seipsum videt, est comprehensio diuinæ essentia, quæ esse nequit sine cognitione personarum, quibus est communicata.

Quòd verò pertineant etiam ad obiectum primarium beatitudinis creatæ, probat: Quoniam obiectum beatitudinis creatæ est Deus sicuti est, iuxta illud Ioan. 1. can. cap. 3. Videbimus Deum sicuti est: in hoc autem, quòd est videre Deum sicuti est, non solum includitur visio diuinæ essentia in se abstracto à suppositis, sed etiam visio suppositorum, in quibus est, seu quibus est communicata.

Confirmatur in primis, quia qui videret Deitatem non intuendo supposita, non esset beatus: eò quòd non videret Deum, sed Deitatem, non vt est à parte rei.

Deinde, quia intellectus non quiesceret, sed naturaliter desideraret videre, vterius, quomodo Deus sit Trinus. Vult itaque Caietanus, vt seipsum explicat in solutionibus ad argumenta Scoti, essentiam diuinam esse rationem obiecti beatifici: Deum autem vt trinum & vnum, esse id quod primò beat, vt quod, ac proinde essentiam & proprietates personales includi in obiecto primario quod beat, essentiam quidem, vt rationem obiecti, proprietates verò, vt complementes obiectum quod primarium.

Quid verò hæc de re sentiam, sequentes conclusiones patefacient. Prima est. Si per impossibile videretur essentia diuina, non visis personis, qui illam ita videret, simpliciter & proprie esset beatus. Probat, quia visio beatifica beat quatenus visio eius, quod in se continet totam latitudinem boni: sed diuina essentia, præcisè considerata à relationibus, continet in se totam latitudinem boni: ergo visio illius efficere hominem proprie, & simpliciter beatum. Neque obstant, quæ Caietanus obicit, vt ex solutionibus argumentorum erit manifestum. Imò si duo æquè viderent diuinam essentiam, hoc est, æquè clarè, æquè intensè, & æquè penetrando illam quoad rationem formalem essentia, & per impossibile vni eorum occultarentur relationes, alteri verò minime, illi essent, vt arbitror, æquè beati beatitudine essentiali: quippe cum Deus, vt Deus, sit qui beat, & illi æquè viderent Deum, vt Deum, tamen vni videret eum esse Trinum in personis, & alius non.

Secunda conclusio. Personæ, seu relationes diuinæ, non ad obiectum secundarium, sed ad primarium visionis beatificæ dicendæ sunt pertinere. Probat, quoniam sunt formaliter in obiecto primario, tanquam modi, non solum existentes in essentia, sed etiam cum ea idem prorsus ex natura rei: Modi autem obiecti primarij se habendi in seipso, vtique ad ipsummet obiectum primarium pertinent, quando eodem actu attinguntur, quo obiectum primarium attingitur.

Tertia conclusio. Vt videantur personæ seu relationes diuinæ, satis est, si sola essentia diuina concurret ad visionem beatificam vice speciei intelligibilis, maxime quando per visionem comprehenditur essentia diuina, neque necessarius est concursus ipsarummet relationum: quare personæ diuinæ ex solo concursu essentia diuinæ vice speciei intelligibilis, & vident essentiam, & simul vident se

Caietani sententia. Proprietates personales pertinere ad obiectum beatitudinis diuinæ probat Caietanus.

Eandem pertinere ad obiectum primarium beatitudinis diuinæ probat.

Confirmat id primò.

Secundò.

Prima conclusio. Beatus si per impossibile, non visis personis, essentia videret, esset simpliciter beatus.

Secunda conclusio. Personales proprietates non ad secundarium, sed ad primarium beatitudinis obiectum pertinent.

Tertia conclusio. Essentia sola concurret in ratione speciei intelligibilis, vt persona videatur.

iplas eadem visione. Probatur, quoniam relationes A non solum sunt idem re & ratione formali cum essentia, sed etiam sunt in ea tamquam in fundamento & radice, unde resultant: ex infinitate quippe essentiae provenit, & quod sit una in tribus personis, & quod sint in ea relationes, quibus communicatur, in eaque virtute continentur tamquam in radice earum, ut dum de arcana sanctissima Trinitatis mysterio erit sermo magis fiet manifestum, quare sicut satis est concursus essentiae divinae vice speciei intelligibilis, ut Deus non solum videat essentiam, sed etiam in ea, atque per eam creaturas omnes, quae in ea eminenter, ac virtute continentur: ita, imò multo magis, satis erit, ut videat etiam relationes quibus communicari potest, imò re ipsa est comunicata. Atque hoc ipsum planè tenetur confiteri Scotus: negare namque non potest, Patrem saltem post illud suum in istas originis, cognoscere totam sanctissimam Trinitatem: aut ergo concurrentibus proprietatibus Filij & Spiritus sancti vice speciei intelligibilis, aut concurrente sola essentia. Si concurrente sola essentia, habetur intentum. Si autem concurrentibus proprietatibus: ergo cognitionem Filij & Spiritus sancti accipit Pater à Filio & Spiritu sancto, ac proinde aliquid accipit à personis productis, ut ipse obiiciebat.

Ad primum
Scoti.

Soluenda sunt igitur argumenta Scoti & Caietani, quatenus cum his tribus conclusionibus pugnare videbuntur. Ad argumentum ergo Scoti, negandum est antecedens quoad posteriorem eius partem: personae namque pertinent ad obiectum primum, ut dictum est. Præterea, esto concederetur antecedens, Consequentia non est bona: creatura enim realiter distinguuntur ab essentia, neque sunt formaliter, sed virtute dumtaxat in essentia: unde cum non sit necesse cum, qui videt essentiam, penetrare illam, ut virtute & eminenter continet creaturas, non erit necesse eum in essentia videre creaturas in particulari: cum personae non solum sint formaliter in essentia, sed cum ea sint idem prorsus ex natura rei, contradictionem implicat videre essentiam non videndo simul personas, siue quis dicat eas pertinere ad obiectum primum, siue non.

Ad primam
probationem
posterioris
partis ante-
cedentis.

Ad primam probationem posterioris partis antecedentis, negandum est dari prius origine, in quo Pater sit beatus, antequam essentia divina communicata sit Filio, aut Spiritui sancto. Ut enim dum de sanctissima Trinitate erit sermo latius ostendemus, in personis divinis nihil est prius, aut posterius, neque natura, neque origine, iuxta illud symboli Athanasij, *nihil prius aut posterius*: datur tamen ordo originis, qui in eo positus est, quod à Patre sit Filius, & non è contra, & Spiritus sanctus ab utroque, & non è contra, sine vlla tamen prioritate, aut posterioritate. Simul igitur & sunt personae divinae & beatae sunt eadè numero beatitudine: sed Pater, ut est à se, ita à se est beatus: Filius verò à Patre, à quo quicquid habet, accipit per generationem, habet beatitudinem, & Spiritus sanctus eam habet ab utroque.

Obiectio.

Quod si quis obiiciat, saltem à nobis, propter ordinem originis, prius intelligitur Pater beatus in se, quam intelligamus essentiam communicatam aliis personis per processiones: ergo in illo priori beatus Pater habet pro obiecto essentiam sine personis. Quicquid sit de antecedente, neganda est consequentia: quoniam noster modus intelligendi non tollit, quod Pater in re simul habeat personas praesentes quas intueatur per essentiam concurrentem instar speciei intelligibilis, ut explicatum est.

Ad secundam

Ad secundam probationem negandum est, ne-

cessarium esse totum obiectum primum concurrere instar speciei intelligibilis: satis namque est solam essentiam, in qua virtute & tamquam in radice continentur relationes, ita concurrere: quare ut non est necesse relationes concurrere eo modo, quo species intelligibilis concurrunt, ita neque est necesse Patrem accipere aliquid, etiam illo modo, à Filio & Spiritu sancto. Cessant igitur absurda, quae Scotus ulterius infert: cum neque necesse sit Patrem habere suam beatitudinem à Filio & Spiritu sancto, neque ad illam praerequirantur proprietates personales.

Ad tertiam neganda est consequentia. Ad probationem verò dicendum est, ex eo, quod relationes pertinent ad obiectum primum, necessarium non esse, ut concurrant eo modo, quo species intelligibilis concurrunt, ut explicatum est.

Quarta probatio solum convincit, solam essentiam esse satis ad efficiendum Patrem beatum obiectivè, si per impossibile daretur sine personis, quod libenter concedimus. Unde concedatur etiam vice ad ultimam consequentiam, quae ob id est neganda, quod cum de facto habeat personas, quae etiam suo modo pertinent ad obiectum primum, ut ostensum est, non illa sola, pertinet ad obiectum primum, sed etiam proprietates, quae in ea sunt & cum ea sunt idem prorsus ex natura rei.

Ad secundam principale pro opinione Scoti, neganda est maior, quando relatum re & ratione formali est idem cum absoluto, ut in proposito cernitur.

Ad tertium, concessa maiori & minori, neganda est consequentia. Ratio verò est, quoniam intellectus cognita re aliqua per intuitum clarè virtutem, atque adeo ut est in se necessario omnino intuetur simul quicquid ex natura rei est omnibus modis idem cum illa, neque sola virtualis distinctio est satis, ut id valeat impedire: vniò verò substantialis, quae fit per incarnationem, posita est solum in habitudine & determinatione naturae, quae assumitur ad id ad quod assumitur & determinatur, quae habitudo & determinatio efficitur à tota sanctissima Trinitate per influxum in solam naturam assumendam: quae quia influxum recipit, ut pendeat potius ad suppositum Verbi, quam ad suppositum Patris, aut Spiritus sancti, sic dependens ad istud, eique vniatur, & non alteri, ut tertia parte latius explicamus: porro satis est virtualis distinctio inter aliqua, ad hoc, ut vnum terminet habitudinem & dependentiam alicuius ad ipsum, & non ad aliud, ut patet in relationibus ipsi divinis: Pater enim terminat habitudinem & dependentiam relatiivam Filij ad ipsum, quo ad suam proprietatem personalem, & non quoad essentiam, cum tamen in Patre proprietates personales, & essentia sint omnino idem, sola interueniente virtuali distinctio inter illas. Itaque diversa est ratio de intuitu, & de habitudine, aut dependentia, vel cognitione abstractiva, quae non fit rei, ut est in se intuitus namque, & fit vniò rei, necessarium est omnium, quae cum illa sunt omnino idem, neque ad id impediendum est satis virtualis distinctio: in reliquis verò minimè, sed satis est, ut aliquid eorum possit terminari ad vnam, & non ad aliam, quod inter illas sit virtualis distinctio.

Ratio illa Caietani, quae probat proprietates personales pertinere ad obiectum primum beatitudinis divinae, si aliquid probaret, concluderet etiam creaturas pertinere ad obiectum primum, cum comprehensio divinae essentiae esse nequeat sine cognitione creaturarum.

Ad

Ad aliam, qua probat pertinere ad obiectum primum beatitudinis create, dicendum est, verbum illud, *sicuti est*, denotare, quod attingemus propriam rationem formalem Dei in se. Dum enim illum ex creaturis cognoscimus in via, non attingimus, quod est in seipso secundum propriam rationem: cognitio namque nostra longius, quam credi potest, distat ab eo, quod Deus est in seipso. Quia tamen quando attingemus illum ut est in se, in eo necessario videbimus adorandissimam Trinitatem personarum propter identitatem cum essentia, ait Concilium Florentinum, videndum Deum Trinum & Unum sicuti est.

Ad primam partem confirmationis

Ad primam partem confirmationis negandum est, eum, qui videret deitatem non intuendo supposita, non esse beatum. Videret namque Deum, quia Deus est, licet non Trinum: essentia quippe divina precise considerata à personis, cum in suo esse ab eis non pendeat, non solum est id quo personae sunt Deus, sed est ipsum, quod est Deus in se, ut Caietanus affirmat, nosque dum de diuinitate Trinitate erit sermo videbimus.

Ad secundam

Ad secundam partem negandum est, intellectum non debere quiescere in eo euentu: maneret namque appetitus illius perfecte satiatus, eò quod videret id, in quo formaliter aut virtute continetur tota latitudo veri, similique modo maneret appetitus voluntatis perfecte expletus, eò quod voluntas diligeret, & frueretur bono, in quo tota latitudo boni continetur. Cum enim, qui minus videt & minus fruitur Deo, maneat satiatus: maiori cum ratione, qui plus videret essentiam diuinam, esto ei occultarentur personae, perfecte, imò multo magis satiatus remaneret.

DISPUTATIO V.

Quo usque se extendat cognitio beatorum circa ea, quae eminenter sunt in Deo.

NE disputatio haec sua longitudine tedium pariat, in sequentia membra dissecanda est.

MEMBRUM I.

Beatifica visio num creature in Deo videatur, itaque an diuina potentia visio esse possit, qua nulla creatura videatur.

Ochami & Maioris opinio

DE hac re variè sentiunt Doctores. Maior in 4. dist. 49. q. 16. §. penultimo, & in 3. dist. 14. asserit, beatos visione beatifica solum videre ea, quae formaliter sunt in Deo, non verò creaturas, siue in indiuiduo, siue in specie: sed creaturas ostendi eis à Deo per notitias in proprio genere. In eadem sententia videtur esse Ochamus in 4. quaest. 13.

Beati creaturas vident in Deo.

Hac tamen opinio non solum est contra communem Scholasticorum sententiam, sed etiam contra Augustinum quarto super Genesim ad litteram, potissimum cap. 22. 23. & 24. & 11. de ciuitate Dei, cap. 7. & 29. asserentem, duplicem esse cognitionem creaturarum in beatis, Marulinam scilicet, qua vident creaturas in Verbo, & Vespertinam qua eas cognoscunt in proprio genere. Praterèa penetrata diuina essentia in ea cognoscuntur creaturae, quae in illa sunt eminenter, quaeque per potentiam illius esse possunt, & vniuersim penetrata causa cognoscuntur in ea effectus, qui potentia illius esse pos-

sunt: hac enim ratione Deus omnia in seipso intuetur. Vnde Dionysius 7. cap. de diuinis nominibus, ait: *Neque enim ea, quae seipsum ex eis qua sunt, discens nouit diuina mens, sed ex se, & in se per causam, rerum omnium cognitionem habet: seipsum noscens diuina sapientia nouit omnia, siue materia ea, quae ex materia constant, siue diuisione ea qua diuisa sunt, multa conueniunt, dum ipso uno omnia cognoscit & procreat. Si enim causa una (existens videlicet) Deus rebus omnibus statim largitur, in eadem etiam causa una omnia, à se profecta & in se antea constantia cognoscit, neque ab eis, quae sunt, ipsorum notitiam accipit, non propriam sui notitiam Deus habet: alia autem*

(notitia scilicet) qua communiter ac generaliter ea, quae sunt, comprehendit: ipsa enim seipsum omnium causarum agnoscens, nullo prorsus modo ea, quae à se profecta sunt, & quorum causa est, ignorabit. Hac ergo (notitia scilicet) Deus ea qua sunt noscit, non verum notitia, sed sui. Hactenus Dionysius. Quare cum verisimile non sit beatos, maximè Dominum nostrum, Christum Dominum, Apostolos, atque alios ex praecipuis & sublimioribus, tam parum penetrare diuinam essentiam, ut in ea non videant creaturas aliquas, saltem in specie, per potentiam ipsius esse posse, fit, ut in Deo vi visionis beatificae creaturas aliquas intueantur.

Reicienda est ergo opinio Maioris, & Ochami.

Dubium est hoc loco, utrum esse possit visio diuinæ essentiae, qua nullae creaturae videantur in diuina essentia in particulari, hoc est, in specie, aut indiuiduo. Iam enim supra diximus, videntes diuinam essentiam videre omnia quae in ea sunt formaliter, neque posse cognosci attributa aliqua sine habitudine ad creaturas in commune, seu indistinctè, ac proinde quin in diuina essentia cognoscantur creaturae in commune seu indistinctè. Durandus in 4. dist. 49. quaest. 3. in ea est sententia, quae asserit, videri non posse diuinam essentiam, quin videantur creaturae in particulari, videturque loqui, etiam diuina potentia.

Durandi sententia.

Sotus verò ibidem artic. 3. conclus. 1. maiori cum probabilitate asserit oppositum. Quod probari potest, quoniam pro quantitate luminis gloriae Deus plus, aut minus videtur: ergo poterit alicui infundere tam debile & remissum lumen, quod satis sit ad intuendum diuinam essentiam, non penetrando eam, ut causam alicuius creaturae in particulari, neque ut eminenter continet rem aliquam peculiarem, atque adeò poterit illi ostendere suam essentiam, nullam interim ei ostendendo in ea certam & determinatam creaturam.

Visio diuina essentiae esse potest, qua nulla creatura in particulari videatur.

Obicit Durandus, Deus tam naturaliter repraesentat creaturas, quam seipsum: ergo non potest ostendere seipsum, quin in ipso videantur creaturae. Ad hoc argumentum negandum est antecedens, quoniam licet se & creaturas repraesentet naturaliter, magis tamen repraesentat se, quam creaturas. Creaturae namque non sunt in eo formaliter, sed eminenter: quando autem aliquid est ratio cognoscendi se, & aliud quod in ipso est, nus repraesentat se, quoad id, quod habet in se formaliter quàm aliud, quod est in ipso eminenter. Vnde facilius est videre Deum in seipso, quam creaturas in eo, imò hoc secundum exigit maiorem penetrationem Dei. Exemplum habes in principio & conclusionibus, quae in eo videntur: quod enim est ratio cognoscendi principium, magis repraesentat principium, quam conclusiones, quae in eo cognoscuntur: multoque facilius est cognoscere principium in se, quam conclusiones in principio, ut de se est notissimum.

Obiectio Durandi.

Responsio.

Essentia diuina magis seipsum, quam creaturas repraesentat.